

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2540 นับได้ว่ามีความร้ายแรงที่สุดเหตุการณ์หนึ่งในประวัติศาสตร์เศรษฐกิจของประเทศไทย อันมีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นต่อสถาบันการเงินและระบบการเงินของประเทศ ทำให้เศรษฐกิจโดยรวมและผลประโยชน์ของประชาชนต้องถูกกระทบกระเทือนอย่างรุนแรงไปด้วย รัฐบาลได้พยายามแก้ไขปัญหานี้ทุกวิถีทาง แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขได้ เนื่องจากความศรัทธาทั้งจากภายในและนอกประเทศที่เป็นตัวสนับสนุนมีไม่มากพอต่อการสร้างความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ปัญหาสำคัญที่สุดที่ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยประสบคือธุรกิจขาดสภาพคล่อง เนื่องจากสถาบันการเงินไม่สามารถให้กู้ยืมได้ตามปกติ ทั้งนี้เพราะไม่สามารถหาเงินทุนมาสนับสนุนการให้สินเชื่อเพิ่มเติมได้เพียงพอที่จะรองรับความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น หากลูกหนี้ไม่สามารถชำระคืนดอกเบี้ยและเงินต้น (ข่าวกระทรวงการคลัง, 2542)

จากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2541 ที่ให้ความเห็นชอบในการปรับโครงสร้างของภาคการเงิน เพื่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจตามแผนฟื้นฟูระบบสถาบันการเงินที่กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยได้เข้าแทรกแซง ซึ่งรวมถึงธนาคารกรุงเทพฯพาณิชย์การจำกัด (มหาชน) ซึ่งมีสินเชื่อด้วยคุณภาพที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้อยู่ในสัดส่วนที่สูงมาก จนมีผลทำให้ฐานะการดำเนินงานของธนาคารไม่อยู่ในวิสัยที่จะประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ได้อย่างมั่นคง แผนฟื้นฟูระบบสถาบันการเงินตามมติคณะรัฐมนตรีโดยสรุปก็คือ ให้ธนาคารกรุงเทพฯพาณิชย์การจำกัด (มหาชน) หยุดดำเนินการด้านธุรกิจธนาคารพาณิชย์ต่างๆ ปิดที่ทำการสาขา เลิกจ้างพนักงานทั้งหมด และให้ทำการโอนกิจการส่วนใหญ่ซึ่งประกอบด้วย สินทรัพย์ส่วนที่ดี เงินฝากทั้งหมด และเจ้าหนี้สามัญไปยังธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) และให้จัดตั้งบริษัทบริหารสินทรัพย์เพื่อรับโอนลูกหนี้ด้วยคุณภาพ ตลอดจนลดภาระสินทรัพย์ที่เหลือโดยเร็ว จากนั้นให้ทำการคืนใบอนุญาตประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ให้แก่กระทรวงการคลัง และจัดทำแผนการหยุดดำเนินการของธนาคารให้เสร็จสิ้นภายในวันที่ 31 สิงหาคม 2542 (รายงานการประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้น คัดเฉพาะส่วน, 1/2542)

ด้วยมติดังกล่าวมีผลทำให้ธนาคารกรุงเทพฯพาณิชย์การ จำกัด (มหาชน) ได้ดำเนินการโอนทรัพย์สินส่วนที่ดีจำนวน 7,679.8 ล้านบาท และเงินฝากจำนวน 24,260.3 ล้านบาทของธนาคารไปยังธนาคารกรุงไทยเป็นที่เรียบร้อย ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2541 พร้อมกับได้จัดตั้งบริษัทบริหารสินทรัพย์ กรุงเทพฯพาณิชย์ จำกัด (กบส) ขึ้น เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2542 โดยมีทุนจดทะเบียน 54,700

ล้านบาท และรับโอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพประมาณ 154,670 ล้านบาท มาจากธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชยกรรม จำกัด เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2542 และธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชยกรรม จำกัด ได้ดำเนินการโอนหลักประกันสินทรัพย์ให้กับส.พร้อมกับคืนใบอนุญาตประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ให้แก่กระทรวงการคลังในเดือนสิงหาคมปีเดียวกัน (ข่าวกระทรวงการคลัง,2542) บริษัทบริหารสินทรัพย์ กรุงเทพฯพาณิชย์ จำกัด (กบส.) มีสถานประกอบการในส่วนกลางที่สำนักงานใหญ่ (กรุงเทพฯ) และสำนักงานภูมิภาครวม 24 สำนักงาน ดังนี้

ภาคเหนือตอนบน ประกอบด้วย

1. สำนักงานเชียงใหม่
2. สำนักงานเชียงราย
3. สำนักงานพะเยา
4. สำนักงานลำปาง

ภาคเหนือตอนล่าง ประกอบด้วย

5. สำนักงานพิจิตร
6. สำนักงานแพร่
7. สำนักงานศรีสะเกษ
8. สำนักงานหนองไผ่
9. สำนักงานหนองบัว

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย

10. สำนักงานอุดรธานี
11. สำนักงานขอนแก่น
12. สำนักงานอุบลราชธานี
13. สำนักงานนครราชสีมา

ภาคกลาง ประกอบด้วย

14. สำนักงานระยอง
15. สำนักงานวังม่วง
16. สำนักงานอุทัยทอง

17. สำนักงานบ้านโป่ง
18. สำนักงานโพธาราม

ภาคใต้ตอนบน ประกอบด้วย

19. สำนักงานทับสะแก
20. สำนักงานปราณบุรี
21. สำนักงานสุราษฎร์ธานี

ภาคใต้ตอนล่าง ประกอบด้วย

22. สำนักงานนครศรีธรรมราช
23. สำนักงานสงขลา
24. สำนักงานปัตตานี

(แจ้งรายชื่อสถานที่ตั้งสำนักงานภาคและสำนักงานจังหวัดของบริษัทบริหารสินทรัพย์ กรุงเทพมหานคร พานิชย์ จำกัด ที่ฝนค. 150/2542)

การปรับปรุงโครงสร้างหนี้เป็นเรื่องใหม่สำหรับประเทศไทย และถือเป็นมาตรการสำคัญที่สุดมาตรการหนึ่งที่ทางการนำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้เสีย นอกจากนี้ลูกหนี้และเจ้าหนี้จะได้ประโยชน์โดยตรงจากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้แล้ว ยังจะเพิ่มประโยชน์แก่ส่วนรวมในการเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจด้วย ทั้งนี้การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ซึ่งมีหลายวิธีขึ้นอยู่กับความจำเป็นและสถานภาพของลูกหนี้ รวมทั้งนโยบายของสถาบันการเงินเอง อาจใช้เพียงวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีรวมกันได้ (สำนักงานคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ (สปน.), 2542)

วิธีการที่ใช้ในการปรับโครงสร้างหนี้โดยทั่วไป เช่น

1. ลดเงินต้นและ/หรือดอกเบี้ยรับรู้รายได้ และ/หรือดอกเบี้ยไม่รับรู้รายได้
เป็นการขอลดเงินต้นหรือดอกเบี้ย เช่น ขอย้ายชำระหนี้ในส่วนเงินต้น และลดให้ในส่วนดอกเบี้ยบางส่วน หรือลดดอกเบี้ยทั้งหมดที่เกิดขึ้น หรือลดในเงินต้นในกรณีหลักประกันไม่คุ้มกับภาระหนี้
2. ลดอัตราดอกเบี้ย
เช่น เดิมอัตราดอกเบี้ย เป็น MLR+2% ขอลดอัตราดอกเบี้ยใหม่เป็น MLR+1% เป็นต้น

3. ขยายเวลาการชำระหนี้

เช่น เดิมระยะเวลาการชำระหนี้เป็น 5 ปี อาจจะขอขยายเวลาใหม่ให้เป็น 7 ปี - 10 ปี เป็นต้น

4. ปรับหนี้ระยะสั้นเป็นระยะยาว

เช่น เปลี่ยนจากหนี้ประเภทเงินกู้ระยะสั้น (P/N) และตั๋วสัญญาใช้เงิน (LBD) ที่ระยะเวลา 3-12 เดือน เป็นเงินกู้ระยะยาว (L/T) ระยะเวลา 3-10 ปี เป็นต้น

5. ให้ระยะเวลาปลอดหนี้เงินต้น และ/หรือดอกเบี้ย

หมายถึง การชำระในส่วนของดอกเบี้ย โดยที่ปลอดเงินต้นไว้ก่อน 3 ปี เป็นต้น

6-7 รับโอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน และสินทรัพย์ที่ไม่ได้เป็นหลักประกัน

หมายถึง การที่ลูกหนี้ไม่สามารถที่จะชำระหนี้ได้ ก็จะมีโอนหลักทรัพย์ที่นำมาเป็นหลักประกัน และสินทรัพย์ที่ไม่ได้นำมาเป็นหลักประกันให้แก่เจ้าหนี้ ด้วยวิธีการประเมินราคาหลักทรัพย์ ตามสภาพปัจจุบัน ส่วนที่หนี้ที่เหลือลูกหนี้อาจจะนำหลักทรัพย์อื่นมาโอนเพิ่มก็ได้ แต่จะมีการทำสัญญาซื้อคืนภายใน 3 ปี เป็นต้น

8. ดำเนินคดีตามกฎหมาย

วิธีนี้เป็นวิธีสุดท้ายในการปรับโครงสร้างหนี้ ในกรณีที่ลูกหนี้ไม่มีเจตนาจะแก้ไขหนี้ของตน หรือลูกหนี้หลบหนี หรือลูกหนี้ตาย เป็นต้น

(การปรับโครงสร้างหนี้ของบริษัทบริหารสินทรัพย์ กรุงเทพพาณิชย์ จำกัด, 2542)

จะเห็นว่าโดยวิธีการที่นำมาใช้ในการปรับโครงสร้างหนี้ เป็นการดูแลลูกค้าอย่างใกล้ชิดมากขึ้น และเป็นการแก้ไขหนี้ที่เสียให้กลายเป็นหนี้ดี ช่วยทำให้สินทรัพย์ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้มีจำนวนน้อยลง เป็นการลดภาระการกันสำรองของสถาบันการเงิน ขณะเดียวกันลูกหนี้ก็ต้องยอมรับเงื่อนไขการปรับโครงสร้างหนี้ด้วย เช่น อาจต้องลดขนาดของโครงการให้เล็กลง หรือจำเป็นต้องชะลอการขยายโครงการ เพื่อให้ในระยะสั้นสามารถอยู่รอด และในระยะยาวเดินหน้าต่อไปได้ (กิตติพงศ์ อรุณพิพัฒน์พงศ์, 2542)

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 ศึกษานโยบายและวิธีการการปรับโครงสร้างหนี้ของบริษัทบริหารสินทรัพย์ กรุงเทพพาณิชย์ จำกัด (กบส.) เฉพาะสำนักงานเชียงใหม่ ซึ่งเป็นสำนักงานหนึ่งใน 4 สำนักงานภาคเหนือตอนบน

- 1.2.2 ศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการนำมาตรการการปรับ โครงสร้างหนี้มาใช้โดยบริษัท
บริหารสินทรัพย์ กรุงเทพพาณิชย์ จำกัด (กบส.) สำนักงานเชียงใหม่
- 1.2.3 ศึกษาประสิทธิผลของการนำมาตรการการปรับ โครงสร้างหนี้มาใช้โดยบริษัทบริหารสิน
ทรัพย์ กรุงเทพพาณิชย์ จำกัด (กบส.) สำนักงานเชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.3.1 ทำให้ทราบนโยบายและวิธีการในการปรับ โครงสร้างหนี้ของบริษัทบริหารสินทรัพย์
กรุงเทพพาณิชย์ จำกัด (กบส.)
- 1.3.2 ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการใช้มาตรการปรับ โครงสร้างหนี้ของบริษัท
บริหารสินทรัพย์ กรุงเทพพาณิชย์ จำกัด (กบส.)
- 1.3.3 ทำให้ทราบถึงประสิทธิผลของมาตรการการปรับ โครงสร้างหนี้ที่บริษัทบริหารสินทรัพย์
กรุงเทพพาณิชย์ จำกัด (กบส.) นำมาใช้
- 1.3.4 ผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารของบริษัท ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง
ข้อได้ใช้เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงและแก้ไขปัญหาและอุปสรรค และข้อบกพร่องที่
เกิดขึ้นนั้นต่อไปได้

1.4 คำนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

การปรับโครงสร้างหนี้ หมายถึง กระบวนการที่เจ้าหนี้และลูกหนี้สมัครใจแก้ปัญหาภาระ
หนี้ร่วมกัน โดยไม่จำกัดวงเงินหนี้ที่จะตกลงระหว่างกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ลูกหนี้
สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ ในขณะเดียวกันเจ้าหนี้อาจได้รับชำระหนี้คืนสูงสุด

สินทรัพย์ด้อยคุณภาพ หมายถึง สินทรัพย์ของสถาบันการเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทย
ประกาศกำหนดให้เป็นสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ

บริษัทบริหารสินทรัพย์ หมายถึง บริษัทจำกัดที่ได้จดทะเบียนตามพระราชกำหนดบริษัท
บริหารสินทรัพย์ที่รับ โอนหนี้ด้อยคุณภาพของสถาบันการเงิน รวมตลอดจนหลักประกันของ
สินทรัพย์นั้น เพื่อนำมาบริหารหรือจำหน่ายจ่ายโอนต่อไป

บริษัทจำกัด หมายถึง กิจการที่ตั้งขึ้น โดยแบ่งทุนออกเป็นหุ้น แต่ละหุ้นมีมูลค่าเท่ากัน โดยต้องมีผู้ถือหุ้นอย่างน้อย 7 คน โดยแต่ละคนต้องรับผิดชอบ จำกัดเพียงไม่เกินจำนวนที่ตนส่งใช้ค่าหุ้นยังไม่ครบ (ป.พ.พ. มาตรา 1096, 1096 ทวิ, 1097)

อนึ่ง บริษัทจำกัดนั้นจะต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลเสมอ และคำว่า “บริษัทจำกัด” ที่ปรากฏในพ.ร.บ.การธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2528 นั้น ให้หมายความรวมถึงบริษัทมหาชนจำกัดด้วย (มาตรา 4 พ.ร.บ.การธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522)

นิติบุคคล ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 65 และ 67 หมายถึงบุคคลที่เกิดขึ้นจากอำนาจแห่งกฎหมาย มีสิทธิหน้าที่เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา เว้นแต่สิทธิและหน้าที่ซึ่งโดยสภาพจะมีได้เฉพาะบุคคลธรรมดาเท่านั้น

หนี้ หมายถึง ภาระผูกพันที่ลูกหนี้ต้องชำระคืนให้กับเจ้าหนี้ตามกฎหมายหรือตามสัญญาที่ตกลงกันได้ การศึกษาครั้งนี้จะหมายถึงหนี้สินระหว่างลูกหนี้กับบริษัทบริหารสินทรัพย์กรุงเทพพาณิชย์ จำกัด

หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non Performing Loan : NPL) หมายถึง หนี้ค้างชำระเป็นเวลา 3 เดือนขึ้นไป หรือตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย

(สุจิน สุวรรณเกต, 2542)